

Ситан камен до камена: лирске песме из Тимока

Весна Ђукић и Зоја Карановић

Весна Ђукић и Зоја Карановић су боравиле на терену у делу Тимочке Крајине, у селима око Белог Тимока, у неколико наврата 1997. и 1998. Том приликом забележиле су око 250 песама које као књигу припремају за штампу. Овде је представљена једна казивачица, Божица Јоцић из села Селачка (рођена 1911, умрла пре неколико година, била је писмена, завршила четири разреда основне школе). Од Божице Јоцић сакупљачице су 2. маја 1997. године добиле седам песама што је, наравно, само мали али репрезентативан део песничке грађе која је настала у резултату овог сакупљачког рада. Казивачица је песме говорила. Упркос напору да се сети мелодија и покушају да их пева, пошло јој је за руком да отпева само две песме, које су овде приложене и оне почињу стиховима: *Ситан камен до камена* и *Ступај, поступај, девојко*. Запис њихових мелодија је снимљен на траци и налази се у власништву сакупљача.

1

Ситан камен до камена,
Зелен здравац до колена,
Мен' пратише да га берем,
А ја јадна кротко берем,
За дан, за два, 'ел струк, 'ел два,
За недељу, целу киту.
(Казивачица је песму отпевала)

2

Момиче, бело Б'лгарче,
Не шетај ситно пред мене,
Не задавај ми јадове.
Че мало ли су мојите,
А камо л' да су твојите.



3

Свилу прела Ружица девојка,
Свилу прела на златно вретено.
Предејечи Ружа ожеднела,
Па си појде воду да си тражи.
Мало појде, три кладенца најде,
Па се сложи воду да си пије.
Овчар виче од дела голема:
„Не пиј, Ружо, ту студену воду,
Ту су воду виле омрсиле,
Омрсиле, децу окупале.”

4

Пошла Стана да кумује,
С мила брата, са Стојана.
Прошли гору не зборили.
Кад су били на крај горе
Стану Стана да се мије,

Сину Стана као сл'нце.
Стојан Стани проговара:
„До сад си ми сестра била,
А од сада верна љуба.”



5

„Каравиле, кара ли те мајка?“
– „Ни’ ме кара, ни’ ме одговара,
Већ ме шаље на Дунов, на воду,
А ја не знам откуда Дунов тече.“
Дунов тече проз Јерида града,
Иза града зелена ливада,
У ливаду сладунка јабука,
Ту си седи терзија Манојло,
Па си шије грању на одежду.
Отуд иде Јагода девојка:
„Помаг бога, терзија Манојло!”
„Бог помага, Јагодо девојко!”
Љуто куне Јагода девојка:

„Еј, дабогда, терзија Манојло,
Кол’ко цвета на мој зелен венац,
Тол’ко годин’ да се не ожениш,
Док не узнеш Јагоду девојку!”
Љуто куне терзија Манојло:
„Еј, дабогда, Јагодо девојко,
Кол’ко бода на моју одежду,
Тол’ко годин’ да се не ожениш,
Док не узнеш терзију Манојло!”



6

Ступај, поступај, девојко,
С десну ногу преко праг,
С десну руку у начве,
С леву руку у главње.

(Казивачица је песму отпевала уз напомену да је извођена „кад невеста улази у кућу“)

7

Имала мајка, имала
Једину ћерку Калину,
Па ју на далек' дала, удала.
Често јо' мајка долази,
Питује ћерку Калину:
„Ћеро ле, ћеро Калино.
Је л' ти је тешка кућа калфенска?“

проф. др Зоја Карановић
Универзитетски професор у пензији,
Нови Сад
Е-пошта: zjanko@stcable.net

Примљено: 2. 8. 2016.
Прихваћено: 15. 9. 2016.



Извори илустрација

На свим фотографијама налазе се призори из Селачке (2015). Извор фотографија:
Дигитални архив Балканолошког института САНУ, аутор Биљана Сикимић.